

емоційного виснаження студентів. Сам же слайд не має бути переобтяженим ні анімаційними ефектами, ні змістовим наповненням: короткі таблиці та стилі схеми чи не найкращий спосіб системного викладу матеріалу й такого ж системного його засвоєння. Підібраний для слайдів матеріал має бути візуально необтяжливим, мати належний науковий рівень і водночас бути доступним для інакомовної аудиторії.

Отже, належний рівень проведення навчальних занять і засвоєння необхідної суми знань з української мови студентами-іноземцями визначається в тому числі і вправним використанням сучасних мультимедійних засобів, без яких не можна уявити сучасний освітній простір.

Література:

1. Крутченко Н. А. Сучасний урок: застосовуємо ІТ-технології / Н. А. Крутченко // Інформатика в школі. — 2019. — № 7. — С. 5 – 23.
2. <https://censor.net.ua/ua/n3118765>

ПЕРШИЙ ДРУКОВАНИЙ БУКВАР І. ФЕДОРОВА

*Наталія Писарська,
старший викладач*

Національний технічний університет «ХПІ»

Зародження книгодрукування в Україні мало величезне значення для поширення освіти та популяризації мови в цілому. Багато десятиліть вважалося, що Апостол 1574 р. – це єдине Львівське видання Івана Федорова, але тільки в 1954 – 1955 рр. науковцям стало відомо про існування ще одного першодруку – букваря, виданого у Львові 1574 р. Весь тираж Львівського букваря не дійшов до наших днів, за винятком того примірника, який в XVII ст. був привезений з України до Італії.

Лише в XX ст. на нього звернули увагу колекціонери, від яких ця унікальна книга була придбана бібліотекою Гарвардського університету. Репродукцією цієї унікальної пам'ятки здійснив американський славіст Р. Якобсон, який додав іще ґрунтовний коментар. Ще одна репродукція, підготовлена відділом рідкісної книги ЦНБ, вийшла у видавництві «Дніпро» (м. Київ) під назвою «Грамматика І. Федорова» [1, с. 105].

Грамматика була призначена для дітей, які вивчали кириличну писемність, та хоч приклади відмінювання й навчальні тексти було складено церковнослов'янською мовою, оволодіння ними давало змогу учням читати й писати також українські та білоруські тексти.

Науковці вважають, що за жанровою приналежністю «Грамматика І. Федорова» є букварем, оскільки львівський підручник лише незначною мірою виходить за межі початкового навчання. Львівське видання складалося з п'яти зошитів, надруковано було з водяним знаком у вигляді тупої підкови, який у Апостолі теж був надрукований на початку та наприкінці книжки, а повна сторінка складалася лише з 15 рядків друкованого тексту [1, с. 109].

Змістовно буквар складався з двох частин. На першій сторінці розміщено було абетку у звичайній послідовності, на другій сторінці – абетка у зворотному порядку. Перша частина букваря складалася з трьох розділів. У першому розділі зазначено назви літер та зразки дієвідмін у алфавітному порядку. У другому розділі розміщено слова, що відрізняються лише наголосами, зокрема дієслівні форми, у яких наголос дозволяв розрізнити дійсний і наказовий способи. У третьому розділі наведено найбільш уживані сполучення, які дібрано було так, щоб вони одночасно давали зразки відмінювання іменників та прикметників. У першій частині зразком тексту для читання був надрукований абетковий акростих (підбір речень релігійно-моралістичного змісту, перші літери яких повторювали послідовність літер абетки [2, с. 97].

Друга частина букваря суттєво відрізнялась за змістом від першої. Вона містила тексти для читання, а саме: молитви, які вважалися на той час основою всього навчання; витяги з різних місць Часослова, у тому числі молитва Володимира Мономаха «Символ віри»; уривки з притч «Книги притч Соломонових» (про необхідність навчання та пошану до батьків); звертання до батьків на матеріалі різних розділів книги притч [2, с. 131].

Івана Федорова вважають засновником друкарства в Україні, оскільки першою відомою друкованою книгою вважають саме буквар 1574 р. Безумовно, книга І. Федорова мала значний вплив на розвиток мови та поширення освіти у країні. По суті, це був перший друкований підручник для вивчення мови, який містив необхідний матеріал для навчання основам читання та письма.

Література:

1. Ісаєвич Я. Д. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів, 2002. – С. 104 – 117.
2. Ісаєвич Я. Д. Першодрукар і виникнення друкарства на Україні. Вид. 2-е, пер. доп. – Львів : Видавництво при Львівському державному університеті Видавничого об'єднання «Вища школа», 1983. – 156 с.

ФЕМІНІТИВИ ЯК ЯВИЩЕ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ

Людмила Ткаченко,

викладач

*Коледж інформаційних технологій та землевпорядкування
Національного авіаційного університету (м. Київ)*

Фемінітиви є одним із викликів сучасної мови. Деякі вважають, що це питання моди (наприклад, Ірен Роздобудько), а деякі схиляються до особливостей української мови у творенні таких слів. Принцип фемінізму визнано засадничим для нашої мови у «Граматичі» І. Вихованця та К. Городенської. У науковій літературі нема єдиного визначення цих слів. Останнім часом у наукових працях надають перевагу терміну *фемінітив* (за аналогією до слова *інфінитив*), він може «існувати в мовленні як потенційне слово і поступово утверджуватися в ролі термінологічного поняття»[1].